

बर्दिबास नगरपालिकाको

विद्यालय शिक्षा ऐन, २०७७

प्रभाग प्रमाणित
२५८५३
[Signature]
प्रिय देवतार शाकी
कलार चूल्हा

प्रस्तावना

शिक्षामा समतामूलक गुणस्तरीय पहुँचको व्यवस्था गर्दै मानवीय मूल्य र मान्यताको प्रवर्द्धन गरी संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको संस्थागत विकासका माध्यमबाट मुलुकको समृद्धिका लागि स्थानीय, राष्ट्रिय र विश्वव्यापी आवश्यकतामा आधारित जनशक्ति तयार गर्न बर्दिवास नगरपालिका क्षेत्रभित्र स्थापना हुने तथा स्थापना भई सञ्चालनमा रहेका विद्यालयको व्यवस्थापन गर्न वाच्छनीय भएकाले, “नेपालको संविधानको धारा २२१ र २२६, अनुसूची ८ को सूची नं. ८ र ९” तथा “स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २ को खण्ड (ज) को अधिकारलाई कार्यान्वयन गर्न सोही ऐनको दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बर्दिवास नगरपालिकाको सातौनगर सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद- एक**प्रारम्भिक****१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :**

- (१) यस ऐनको नाम “बर्दिवास नगरपालिकाको विद्यालय शिक्षा ऐन, २०७७” रहेको छ ।
- (२) यो ऐन बर्दिवास नगरपालिका क्षेत्रभर लागू हुनेछ ।
- (३) यो ऐन स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा -

- (क) “अभिभावक” भन्नाले विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको अभिभावक भनी विद्यालयको अभिलेखमा जनिएका व्यक्ति सम्फन्तु पर्द्ध र सो शब्दले दफा १८ र दफा ३७ को प्रयोजनका लागि विद्यार्थीका वावु आमा, बाजे बज्यै, र त्यस्ता अभिभावक नभएका विद्यार्थीका हकमा संरक्षकत्व प्रदान गर्ने व्यक्ति वा संस्थालाई समेत जनाउँछ ।
- (ख) “प्रारम्भिक बाल विकास र बाल शिक्षा” भन्नाले तीन र चार वर्ष उमेरका बालबालिकाको लागि प्रदान गरिने शिक्षा सम्फन्तु पर्द्ध ।
- (ग) “आधारभूत शिक्षा” भन्नाले प्रारम्भिक बाल शिक्षादेखि कक्षा आठसम्मको शिक्षा सम्फन्तु पर्द्ध ।
- (घ) “ऐन” भन्नाले बर्दिवास नगरपालिकाको शिक्षा ऐनलाई सम्फन्तु पर्द्ध ।
- (ड) “कर्मचारी” भन्नाले विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक वाहेकका अन्य कर्मचारी सम्फन्तु पर्द्ध ।
- (च) “कोष” भन्नाले दफा ४४ वमोजिम विद्यालय सञ्चालनका लागि खडा गरिएको विद्यालय कोषलाई सम्फन्तु पर्द्ध ।
- (छ) “तोकिएको वा तोकिए” वमोजिम भन्नाले यो ऐन वमोजिम बन्ने नियमावलीमा तोकिएको वा तोकिए

बमोजिम सम्भनु पर्दछ ।

- (ज) "नगर शिक्षा समिति" भन्नाले बर्दिबास नगरपालिकाको शिक्षा समितिलाई सम्भनु पर्छ ।
- (झ) "नगरपालिका" भन्नाले बर्दिबास नगरपालिकालाई सम्भनु पर्छ । सो शब्दले नगर कार्यपालिकालाई समेत बुझाउँछ ।
- (ञ) "नगर सभा" भन्नाले बर्दिबास नगरपालिकाको नगर सभालाई सम्भनु पर्छ ।
- (ट) "नगर प्रमुख" भन्नाले बर्दिबास नगरपालिकाको नगर प्रमुखलाई सम्भनु पर्दछ ।
- (ठ) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले बर्दिबास नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्भनु पर्छ ।
- (ड) "प्रविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा" भन्नाले प्राविधिक ज्ञान, सीप तथा विषयवस्तुमा आधारित प्रविधि र व्यावसाय उन्मुख शिक्षा प्रदान गर्न कक्षा नौदेखि कक्षा बाह्यसम्म अध्यापन गराइने शिक्षालाई सम्भनु पर्छ ।
- (ढ) "बाल शिक्षा केन्द्र" भन्नाले तीन र चार वर्ष उमेरका बालबालिकाको लागि सञ्चालन गरिने प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र, नर्सरी, किन्डरगार्टेन, मन्टेश्वरी आदि सम्भनु पर्छ ।
- (ण) "विद्यालय शिक्षा" भन्नाले आधारभूत र माध्यमिक दुवै शिक्षा सम्भनु पर्छ ।
- (त) "व्यवस्थापन समिति" भन्नाले दफा १८ र दफा ३७ बमोजिम गठन हुने विद्यालय व्यवस्थापन समिति सम्भनु पर्छ ।
- (थ) "माध्यमिक शिक्षा" भन्नाले कक्षा नौ देखि कक्षा बाह्य सम्मको शिक्षा सम्भनु पर्छ ।
- (द) "संस्थागत विद्यालय" भन्नाले नेपाल सरकार र नगरपालिकाबाट नियमित रूपमा अनुदान नपाउने गरी अनुमति वा स्वीकृति प्राप्त विद्यालय सम्भनु पर्छ ।
- (ध) "सामुदायिक विद्यालय" भन्नाले नेपाल सरकार र नगरपालिकाबाट नियमित रूपमा अनुदान पाउने गरी स्थापन भई अनुमति वा स्वीकृति प्राप्त विद्यालय सम्भनु पर्छ ।
- (न) "शिक्षा शाखा प्रमुख" भन्नाले नगरपालिकाको शिक्षा शाखाको प्रमुख वा सो प्रमुखको कामकाज गर्न तोकिएको अधिकृत कर्मचारीलाई सम्भनु पर्छ ।
- (प) "शिक्षक" भन्नाले विद्यालयको अध्यापक सम्भनु पर्छ र सो शब्दले प्रधानाध्यापक समेतलाई जनाउँछ ।
- (फ) "शिक्षा शाखा" भन्नाले नगर कार्यपालिकामा रहेको शिक्षा हेतै शाखा सम्भनु पर्छ ।
- (ब) "शैक्षिक गुठी" भन्नाले विद्यालय सञ्चालन गर्नको लागि कुनै व्यक्तिले नाफा नलिने उद्देश्यले स्थापना गरेको सार्वजनिक वा निजी गुठी सम्भनु पर्छ ।
- (भ) "वडा अध्यक्ष" भन्नाले नगरपालिकाको वडा समितिको अध्यक्ष सम्भनु पर्छ ।
- (म) "प्राध्यापक" भन्नाले विश्वविद्यालय वा क्याम्पसको अध्यापक सम्भनु पर्छ ।

परिच्छेद - दुई

शिक्षाको प्रकार, विद्यालयको वर्गीकरण, अनुमति, स्वीकृति, समायोजन तथा नियमन

३. विद्यालयको तह : आधारभूत र माध्यमिक गरी विद्यालय दुई तहका हुनेछन् ।

४. माध्यमिक शिक्षाको प्रकार : माध्यमिक तहको शिक्षा देहाय अनुसार हुनेछ :-

(क) साधारण माध्यमिक शिक्षा,

(ख) संस्कृत माध्यमिक शिक्षा

(ग) प्राविधिक तथा व्यवसायिक माध्यमिक शिक्षा

५. शिक्षाको माध्यम :-

(१) विद्यालय शिक्षाको माध्यम नेपाली भाषा, अंग्रेजी भाषा वा दुबै भाषा हुनेछन् ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहाएको अवस्थामा विद्यालय शिक्षाको माध्यम देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) आधारभूत तहसम्म मातृ भाषामा शिक्षाप्रदान गर्न सकिनेछ ।

(ख) गैर नेपाली नागरिकले बर्दिवास नगरपालिकाका विद्यालयमा अध्ययन गर्दा अनिवार्य नेपाली विषयको सहा अन्य कुनै भाषाको विषय अध्ययन गर्न सक्नेछन् ।

(ग) भाषा विषयमा अध्ययन गमूँदा शिक्षाको माध्यय सोही भाषा हुनेछ ।

६. आवासीय शिक्षा, विशेष शिक्षा, समावेशी, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर शिक्षा तथा खुला शिक्षा सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था : नगरपालिकाले आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था गरी आवासीय शिक्षा, विशेष शिक्षा, समावेशी शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर शिक्षा तथा खुला शिक्षा सञ्चालनको व्यवस्थागर्न क्नेछ ।

७. विद्यालयको प्रकार :

(१) विद्यालयको प्रकार देहाय अनुसार हुनेछ :-

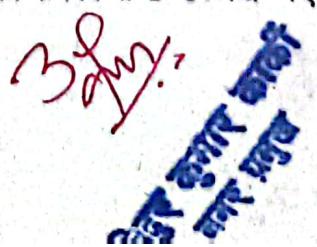
(क) सामुदायिक विद्यालय,

(ख) संस्थागत विद्यालय,

(२) मदरसा, गुम्बा, गुरुकुलजस्ता परम्परागत विद्यालयले राष्ट्रिय पाठ्यक्रमको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

८. विद्यालय सञ्चालन गर्न अनुमति लिनुपर्ने :

(१) कुनै नेपाली नागरिक वा समुदायले विद्यालय सञ्चालन गर्न चाहेमा तोकिएको विवरण खुलाई वडा समितिको सिफारिस सहित शैक्षिक सत्र सुरु हुनुभन्दा तीन महिना अगाडि नै नगर शिक्षा शाखामा अनुमतिको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ । सो निवेदनमा दफा ७ अनुसार विद्यालयको प्रकार प्रष्ट उल्लेख भएको हुनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा सो निवेदन उपर स्थलगत जाँचबुझ गर्दा तोकिएको पूर्वाधार पूरा प्रधालय स्कूल्से अनुमति दिन भनासिव देखिएमा शिक्षा शाखा प्रमुखको राय सहितको प्रतिवेदन नगर शिक्षा तमा पेश गर्नु पर्नेछ । नगर शिक्षा समितिले अनुमति दिन उपयुक्त देखेमा शैक्षिक सत्र सुरु हुनुभन्दा एक अगाहै अनुमति दिई सक्नुपर्नेछ ।

(३) यो उपदफा प्रारम्भ हुँसका बिष्ट फम्पनीको रूपमा सञ्चालनमा रहेको विद्यालयले चाहेमा कम्पनी खारेज भिक्षा गुठी अन्तर्गत विद्यालय सञ्चालन गर्न नगरपालिका समक्ष निवेदन दिन सम्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम निवेदन परेमा शिक्षा शाखाले सो निवेदन उपर पन्थ दिन भित्र आवश्यक भए गरी नगर शिक्षा समितिमा राय सहित प्रतिवेदन पेश गर्नेछ र माग बमोजिम विद्यालय सञ्चालन गर्न शिक्षा समितिले अनुमति दिनेछ ।

(५) प्राधिकृत शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषदद्वारा तर्जूमा गरिएको प्रविधिक तथा व्यवसायिक भेक शिक्षा सञ्चालनका लागि कुनै समुदायिक माध्यमिक विद्यालयले आवेदन गरेमा नगर शिक्षा शाखाको रिसमा नगर शिक्षा समितिले अनुमति प्रदान गर्न सक्नेछ । संस्थागत विद्यालयले प्राविधिका शिक्षा सञ्चालन भी व्यवस्था र प्रकृया संघीय कानुनले व्यवस्था गरेबमोजिम हुनेछ ।

(६) उपदफा (२), (३) र (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सरकारी वा सार्वजनिक भवनमा सञ्चालन भएका विद्यालयलाई कम्पनी वा निजी शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालन गर्न पाउने गरी अनुमति वा स्वीकृति दिइने छैन ।

(७) यस ऐनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सञ्चालनमा रहेका संस्थागत विद्यालयहरूले शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय सञ्चालन गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

(क) शैक्षिक गुठी सञ्चालन गर्ने गुठी सञ्चालन (ट्रष्टी) सङ्गठित संस्थाको रूपमा हुनुपर्ने,

(ख) शैक्षिक गुठी सञ्चालन गर्दा ट्रष्टीमा सार्वजनिक गुठी भए कम्तीमा पाँचजना र निजी गुठी भए कम्तीमा तीनजना सदस्य हुनुपर्ने,

(ग) शैक्षिक गुठीको आय व्ययको लेखा तोकिए बमोजिम खडा गरी मान्यता प्राप्त लेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराएको हुनुपर्ने,

(घ) शैक्षिक गुठीको तत्काल कायम रहेका ट्रष्टीले आफ्नो जीवनकालमै वा शेषपछि गुठीयारको रूपमा काम गर्ने उत्तराधिकारी तोक्ने सक्नेछ । तर सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको हकमा त्यस्तो उत्तराधिकारी तोक्ता नगरपालिकाको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(द) उपदफा (७) बमोजिम सञ्चालित विद्यालयकले पालना गर्नु पर्नेशर्त तथा अन्य व्यवस्था तोकिए जेम हुनेछन् ।

(९) कुनै सामाजिक, परोपकारी वा कल्याणकारी संस्थाले मुनाफा नलिने उद्देश्य राखी विद्यालय सञ्चालन गर्न चाहेमा नगरपालिका समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ । नगरपालिकाबाट अनुमति भएका शैक्षिक गुठी अन्तर्गत

13/07/2023

विद्यालय स्थापना र सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

(१०) यस दफा अन्तर्गतका अन्य उपदफाहरुका जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै विदेशी शिक्षण संस्थासँग सम्बन्धन गर्ने गरी कसैलाई पनि विद्यालय खोल्ने अनुमति वा स्वीकृति दिइने छैन ।

(११) यस अधि दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका विद्यालयहरु यसै ऐन वमोजिम सञ्चालन भएका मानिने छन् ।

(१२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कम्पनी अन्तर्गत नयाँ विद्यालय खोल्न अनुमति दिइने छैन ।

९. संस्थागत निदालयले धरौटी राख्नु पर्ने : वर्दिवास नगरपालिकमा यञ्चालित संस्थागत विद्यालय त्रनको सुरक्षणावापत देहाय वमोजिमको रकम तोकिएको बैकमा मुद्राती खातामा धरौटी राख्नु पर्नेछ :-

(क) माध्यमिक विद्यालयका लागि पाँच लाख रुपैयाँ,

(ख) आधारभूत विद्यालय (कक्षा ६-८) को लागि दुई लाख पचास हजार रुपैयाँ,

(ग) प्रारम्भिक वाल विकास केन्द्रदेखि पाँच कक्षासम्म सञ्चालित विद्यालयको लागि एक लाख रुपैयाँ ।

१०. धरौटी खाताको सञ्चालन : (१) दफा ९ वमोजिमको धरौटी खाताको यञ्चालित विद्यालयका

प्रधानाध्यापक र शिक्षा शाखा प्रमुख वा निजले तोकेको अधिकृत कर्मचारीबाट हुनेछ ।

११. पाठ्यक्रम, परीक्षा, अनुगमन संयन्त्र र शैक्षिक क्यालेण्डर यसै वमोजिम हुने : पाठ्यक्रम नीति मापदण्ड संघीय कानून वमोजिम हुनेछ । सार्वजनिक शैक्षिक गुठी निजामती, यैनिक, नेपाल प्रहरी, सशम्प्र प्रहरी, शहीद प्रतिष्ठानद्वारा सञ्चालित विद्यालयहरुले समेत पाठ्यक्रम,

परीक्षा, अनुगमन संयन्त्र र शैक्षिक क्यालेन्डर यसै ऐन वमोजिम पालना गर्नु पर्नेछ ।

१२. वाल शिक्षा केन्द्र सञ्चालन : नगर शिक्षा समितिले शिक्षा शाखाको सिफारिसमा विद्यालय बाहिर छुटौटै वाल शिक्षा केन्द्रको स्थापना, सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

१३. वाल गृहको सञ्चालन : नगरपालिका आफैले वा कुनै व्यक्ति वा संस्थाले अनुमति लिई वाल गृह सञ्चालन गर्न सक्नेछ । वाल गृह सञ्चालनको लागि आवश्यक मापदण्ड तोकिए वमोजिम हुनेछ ।

१४. समुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्ने : नगरपालिकाले समुदायमा साक्षरता, सीप विकास र निरन्तर सिकाइ समेतको काम गर्न तोकिए वमोजिम समुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्नेछ । यस्तो केन्द्रमा सामुदायिक पुस्ताकालय, वाचनालय सञ्चालन हुन सक्नेछन् ।

१५. नगरपालिकाले विद्यालय सर्ना, गाभ्न, नाम परिवर्तन गर्न वा बन्द गर्न सक्ने : (१) नगर शिक्षा समितिले तोकिएको मापदण्ड वमोजिम विद्यालयलाई एक स्थानबाट अर्को स्थानमा सार्न वा दुई वा दुइभन्दा बढी विद्यालयलाई गाभी एउटा विद्यालय कायम गर्न वा विद्यालय बन्द गर्न सक्नेछ । कक्षा १-५ सञ्चालित विद्यालयमा कुल पच्चीस जना भन्दा कम विद्यार्थी भएमा नगर शिक्षा शाखाको सिफारिसमा सो विद्यालयलाई अर्को विद्यालयमा गाभ्न सक्नेछ । त्यसरी गाभिएको विद्यालयको भौतिक सम्पत्ति नगर कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार समुदायको विकासमा प्रयोग गरिने छ ।

- (२) सामुदायिक विद्यालयको नाम परिवर्तन गर्नु प्रेरणा उपयुक्त कारण सहित तोकिएको ढाँचामा नगर शिक्षा शाखामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम पेश हुन आएको निवेदन उपर नगर शिक्षा समितिको सिफारिसमा नगर कार्यपालिकाले नाम परिवर्तनको स्वकृति दिन सक्नेछ ।
- (४) कम्पनी ऐन अनुसार सञ्चालित विद्यालयहरुको नाम, स्वामित्व परिवर्तन गर्नु परेमा सोहि ऐन अनुसार हुनेछ ।
- (५) विद्यालयको नाम राख्दा वा परिवर्तन गर्दा धार्मिक, साम्प्रदायीक तथा जातिगत द्वेष भल्कि न प्रकारको नाम राख्न पाइने छैन । सामुदायिकमाध्यमिक विद्यालयको हकमा पचास लाख र सामुदायिक आधारभूत विद्यालयको हकमा तीस लाख रूपैया प्रदान र्णे व्यक्तिको नाम थप गर्न सकिने छ ।
- (६) तोकिएका सर्त र पूर्वाधार पूरा गरेमा नगर शिक्षा समितिले कक्षा थप गर्न अनुमति दिन सक्नेछ । तर एक शैक्षिक सत्रमा एक भन्दा बढि कक्षा थपको अनुमति दिन सकिने छैन ।
- (७) वर्दिवास नगरपालिकामा स्थापना भइ सञ्चालनमा रहेका संस्थागत विद्यालय शहरी क्षेत्रबाट ग्रामीण क्षेत्रमा स्थानान्तरण गर्न सकिने छ तर ग्रामीण क्षेत्रबाट शहरी क्षेत्रमा स्थानान्तरण हुने छैन । वर्दिवास नगरपालिकाबाट अन्य पालिकामा स्थानान्तरण भइ जाने वा अन्य पालिकाबाट वर्दिवासमा स्थानान्तरण भइ आउने विद्यालयको हकमा वर्दिवास नगरपालिकासँग सीमाना जोडिएको अवस्थामा मात्र पालिकान्तर वा जिल्लान्तर स्थानान्तरण गर्न सकिने छ तर वर्दिवास नगरपालिकाको शहरी क्षेत्रमा स्थानान्तरण भइ आउने पाइने छैन । एक पटक स्थानान्तरण भएको विद्यालय पुनः स्थानान्तरण हुने छैन ।
- (८) संस्थागत, गुठी वा सहकारी विद्यालय सामुदायिक विद्यालयमा गाभिने प्रक्रिया संघीय तथा प्रदेश कानून बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद : ३

शिक्षासम्बन्धी संरचनागत व्यवस्था

१६. नगर शिक्षा समितिसम्बन्धी व्यवस्था : (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने विद्यालय तथा शैक्षिक निकायहरुको निति, योजना तर्जुमा, गुणस्तर व्यवस्थापन गर्न देहाय बमोजिमको नगर शिक्षा समिति रहनेछ :-

- (क) नगर प्रमुख वा निजले तोकेको नगर कार्यपालिकाको सदस्य - अध्यक्ष
- (ख) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत - सदस्य
- (ग) नगरसभाका सदस्यहरु मध्येबाट नगर प्रमुखबाट मनोनित एक जना महिला सहित दुई जना - सदस्य
- (घ) सामुदायिकविद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षहरु मध्येबाट नगर शिक्षा समितिले मनोनित गरेका एक जना - सदस्य

(ङ) वर्दिवास नगरको शैक्षिक विकासमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएका व्यक्तिहरु मध्येबाट नगर शिक्षा

३८८/:

(२) सामुदायिक विद्यालयको नाम परिवर्तन गर्नु परेमा उपयुक्त कारण सहित तोकिएको ढाँचामा नगर शिक्षा शाखामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पेश हुन आएको निवेदन उपर नगर शिक्षा समितिको सिफारिसमा नगर कार्यपालिकाले नाम परिवर्तनको स्वकृति दिन सक्नेछ ।

(४) कम्पनी ऐन अनुसार सञ्चालित विद्यालयहरुको नाम, स्वामित्व परिवर्तन गर्नु परेमा सोहि ऐन अनुसार हुनेछ ।

(५) विद्यालयको नाम राख्न वा परिवर्तन गर्दा धार्मिक, साम्प्रदायीक तथा जातिगत द्रेष भल्कि ने प्रकारको नाम राख्न पाइने छैन । सामुदायिकमाध्यमिक विद्यालयको हकमा पचास लाख र सामुदायिक आधारभूत विद्यालयको हकमा तीस लाख रुपैया प्रदान र्गे व्यक्तिको नाम थप गर्न सकिने छ ।

(६) तोकिएका सर्त र पूर्वाधार पूरा गरेमा नगर शिक्षा समितिले कक्षा थप गर्न अनुमति दिन सक्नेछ । तर एक शैक्षिक सत्रमा एक भन्दा बढि कक्षा थपको अनुमति दिन सकिने छैन ।

(७) वर्दिवास नगरपालिकामा स्थापना भइ सञ्चालनमा रहेका संस्थागत विद्यालय शहरी क्षेत्रबाट ग्रामीण क्षेत्रमा स्थानान्तरण गर्न सकिने छ तर ग्रामीण क्षेत्रबाट शहरी क्षेत्रमा स्थानान्तरण हुने छैन । वर्दिवास नगरपालिकाबाट अन्य पालिकामा स्थानान्तरण भइ जाने वा अन्य पालिकाबाट वर्दिवासमा स्थानान्तरण भइ आउने विद्यालयको हकमा वर्दिवास नगरपालिकासँग सीमाना जोडिएको अवस्थामा मात्र पालिकान्तर वा जिल्लान्तर स्थानान्तरण गर्न सकिने छ तर वर्दिवास नगरपालिकाको शहरी क्षेत्रमा स्थानान्तरण भइ आउने पाइने छैन । एक पटक स्थानान्तरण भएको विद्यालय पुनः स्थानान्तरण हुने छैन ।

(८) संस्थागत, गुठी वा सहकारी विद्यालय सामुदायिक विद्यालयमा गाभिने प्रक्रिया संघीय तथा प्रदेश कानुन बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद : ३

शिक्षासम्बन्धी संरचनागत व्यवस्था

१६. नगर शिक्षा समितिसम्बन्धी व्यवस्था : (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने विद्यालय तथा शैक्षिक निकायहरुको निति, योजना तर्जुमा, गुणस्तर व्यवस्थापन गर्न देहाय बमोजिमको नगर शिक्षा समिति रहनेछ :-

(क) नगर प्रमुख वा निजले तोकेको नगर कार्यपालिकाको सदस्य - अध्यक्ष

(ख) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत - सदस्य

(ग) नगरसभाका सदस्यहरु मध्येबाट नगर प्रमुखबाट मनोनित एक जना महिला सहित दुई जना - सदस्य

(घ) सामुदायिकविद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षहरु मध्येबाट नगर शिक्षा समितिले मनोनित गरेका एक जना - सदस्य

(ङ) वर्दिवास नगरको शैक्षिक विकासमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएका व्यक्तिहरु मध्येबाट नगर शिक्षा

3/3/-

समितिवाट मनोनित एक जना महिला सहित दुई जना - सदस्य

(च) नगरपालिका क्षेत्र भित्र गठन भएको नेपाल शिक्षक महासंघको अध्यक्ष वा प्रतिनिधि एक जना - सदस्य

(छ) सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरु मध्येवाट नगर शिक्षा समितिले मनोनित गरेको एक जना महिला समेत दुई जना - सदस्य

(ज) संस्थागत विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरु मध्येवाट नगर शिक्षा समितिले मनोनित गरेको प्रधानाध्यापक एकजना - सदस्य

(झ) शिक्षा शाखा प्रमुख - सदस्य सचिव

(२) नगरपालिका क्षेत्र भित्रका प्राविधिक धार तथा नमूना विद्यालयका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष तथा प्रधानाध्यापकहरु, शिक्षा सम्बन्धी कार्यदल तथा उप-समितिका संयोजकहरुलाई उपदफा (१) बमोजिम समितिको बैठकमा पर्यवेक्षकको रूपमा आमन्वण गर्न सकिनेछ ।

(३) नगर शिक्षा समितिको बैठकसम्बन्धी व्यवस्था : नगर शिक्षा समितिको बैठकसम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) नगर शिक्षा समितिको बैठक दुई महिनामा कम्तीमा एक पटक वस्नेछ ।

(ख) नगर शिक्षा समितिको बैठक सो समितिका अध्यक्षको निर्देशनमा सदस्य सचिवले बोलाउने छ ।

(ग) माथि जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नगर शिक्षा समितिका एक तिहाई सदस्यले लिखित अनुरोध गरेमा सदस्य सचिवले जुनसुकै बखत पनि नगर शिक्षा समितिको बैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

(घ) नगर शिक्षा समितिको बैठक वापतको भत्ता तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(४) उपदफा (१) अनुसारका मनोनित सदस्यले पदीय आचरण पूरा नगरेमा मनोनित गर्ने समिति वा पदाधिकारीले जुनसुकै समयमा पनि हटाउन सक्नेछ । तर त्यसरी हटाउनु वा वर्खास्त गर्नु अघि मनासिव माफिकको स्पष्टीकरणको मौकावाट बन्जित गरिने छैन ।

(५) नगर शिक्षा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) नगरको शैक्षिक योजना तयार गरि लागु गर्ने,

(ख) नगरपालिका क्षेत्र भित्र विद्यालय सञ्चालनका लागि अनुमति, स्वस्कृति, विद्यालय सार्व, गाभ्ने सम्बन्धी निर्णय गर्ने ,

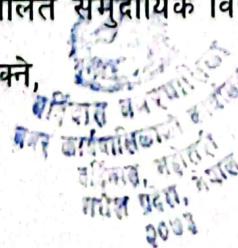
(ग) विद्यालयलाई दिइने आर्थिक अनुदान सम्बन्धी आवश्यक स्रोतको खोजी गर्ने, अनुदान प्रदान गर्ने

(घ) विद्यालय तहका परीक्षालाई निष्पक्ष, मर्यादित, भयरहित र व्यवस्थित बनाउन आवश्यक कार्य गर्ने,

(ङ) नगरमा प्राप्त दरबन्दीमा कार्यरत शिक्षकहरुको दरबन्दी मिलान गर्ने,

(च) विद्यालयको लेखा परीक्षक नियुक्ति गर्ने,

(छ) नगरपालिका क्षेत्रमा सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयको निजी श्रोतवाट नियुक्त शिक्षकाको सेवा, सुविधा, सर्तहरु र मापदण्ड तोक्ने,

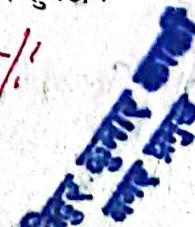
- (ज) विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने,
- (झ) शिक्षाको गुणस्तर कायम राख्ने सूचकहरु विकास गर्ने र प्रगति मूल्याङ्कन गर्ने,
- (ञ) शैक्षिक संस्था र शिक्षासँग आबद्ध शिक्षक कर्मचारीहरुलाई कामको आधारमा आवश्यक प्रोत्साहन, नसिहत, दण्ड, कारवाही गर्ने गराउने,
- (ट) विद्यालयको तह, कक्षा वा विषय थपको अनुमति दिने, तह वा कक्षा घटाउने
- (ठ) नगरपालिका भित्रका विद्यालयमा कार्यरत योग्यता पुरेका शिक्षकहरु मध्यबाट शिक्षक छानौट गर्ने प्रयोजनका लागि तहगत र विषयगत विशेषज्ञ छानौटको मापदण्ड बनाई विशेषज्ञ सूची तयार गर्ने,
- (ड) विद्यालय नक्साङ्कन गर्ने,
- (ढ) आवश्यकता अनुसार दिवा खाजा व्यवस्थापन गर्ने,
- (ण) सामुदायिक सिकाई केन्द्र स्थापना र सञ्चालन सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने,
- (त) विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका पहिचान गरी सबैका लागि शिक्षा सुनिश्चित हुने प्रवन्ध गर्ने,
- (थ) विद्यालयमा शैक्षिक क्यलेण्डर बनाई लागू गर्ने, गराउने,
- (द) शिक्षक तालिम सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने,
- (घ) नगर कार्यपालिकालाई शैक्षिक विकासका लागि आवश्यक सुझाव तथा परामर्श दिने,
- (न) शैक्षिक सूचना प्रणली स्थापना गरी सबै विद्यार्थी, शिक्षक र शिक्षासँग सम्बन्धित तथ्याङ्कहरु अध्यावधिक राख्ने,
- (प) शिक्षामा सबै बालबालिकाको पहुँच, गुणस्तरमा सुधार र संरक्षणका पक्षहरुलाई ग्यारेण्टी गर्न आवश्यक नीति तर्जुमा तथा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने,
- (फ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने।

१७. शिक्षा प्रमुखको काम कर्तव्य र अधिकार :-

- (१) नगरस्तरीय शिक्षा योजना तर्जुमा गरी नगर शिक्षा समितिमा पेश गर्ने,
- (२) नगरपालिका तथा नगर शिक्षा समितिवाट शिक्षा तथा शैक्षिक विकासको लागि पारित नीति तथा कार्यक्रमको कार्यन्वयन गर्ने तथा प्राप्त निर्देशन पालना गर्ने, गराउने
- (३) विद्यालय तथा शैक्षिक निकायहरुको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने, गराउने
- (४) नगर कार्यपालिका, नगर शिक्षा समिति र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई शैक्षिक विकासको लागि आवश्यक सल्लाह परामर्श दिने,
- (५) शिक्षकहरुको कार्य सम्पदन मूल्याङ्कन गर्ने,
- (६) नगर शिक्षा समितिको सदस्य सचिवको भूमिका निर्वाह गर्ने,
- (७) शिक्षा शाखा प्रमुखको अन्य काम कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ।

३८/।

१८. विद्यालय व्यवस्थापन समिति :

- (१) समुदायिक विद्यालयको सञ्चालन, रेखदेख र व्यवस्थापनका लागि प्रत्येक विद्यालयमा देहायका सदस्यहरु रहने एक विद्यालय व्यवस्थापन समिति रहनेछ ।
- (क) अभिभावकहरुले छानी पठाएका कम्तीमा दुईजना महिला सहित चार जना - सदस्य
- (ख) विद्यालय रहेको सम्बन्धित वडाका जनप्रतिनिधिहरु मध्येवाट सम्बन्धित वडा समितिले मनोनित गरेको एक जना- सदस्य
- (ग) विद्यालयका संस्थापक, चन्दादाताहरु मध्येवाट विद्यालय व्यवस्थापन समितिले मनोनीत गरेको एक जना - सदस्य
- (घ) स्थानीय शिक्षाप्रेमीहरु मध्येवाट नगर शिक्षा समितिले मनोनित गरेको एक जना - सदस्य
- (ङ) विद्यालयका शिक्षकहरुले आफुहरु मध्येवाट छानी पठाएको एक जना - सदस्य
- (च) प्रधानाध्यापक - सदस्य सचिव
- (२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) बाहेकका सदस्यहरु छनौट तथा मनोनयन भएपछि बस्ने विद्यालय व्यवस्थापन समितिको वैठकले खण्ड (ग) अनुसारका सदस्यहरु मनोनित गर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) को खण्ड (क), (ग) र (घ) का सदस्यहरु मध्येवाट अध्यक्षको छनौट हुनेछ ।
- (४) व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष छनौट नभएसम्मको लागि ज्येष्ठ सदस्यले वैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।
- (५) अध्यक्ष छनौटका लागि विद्यालय व्यवस्थापन समितिको पहिलो वैठक वसेको मितिले एक महिना भित्रमा अध्यक्ष छनौट हुन नसकेमा उपदफा (१) को खण्ड (क), (ग) र (घ) का सदस्यहरु मध्येवाट नगर शिक्षा समितिले अध्यक्ष तोक्नेछ ।
- (६) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको वैठकमा विद्यार्थी वा विद्यालयमा रहेको वालकलबका छात्रछात्रामध्ये एकजना छात्रा सहित कम्तीमा दुई जनालाई आमन्त्रित गर्नु पर्नेछ ।
- (७) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ । त्यस्तो समितिले तोकिएको जिमेवारी पूरा गर्न नसकेमा वा अध्यक्ष वा कुनै सदस्यले पद अनुसारको आचरण पालना नगरेको देखिएमा नगर शिक्षा समितिले जुनसुकै बखत समिति विघटन गर्न वा पदबाट हटाउन सक्नेछ । तर त्यसरी समिति विघटन वा पदबाट हटाउनु अघि सफाइ पेश गर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन । समिति विघटन भएपछि अर्को विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन नभएसम्म नगर शिक्षा समितिले अस्थायी विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गर्न सक्नेछ ।
- (८) यस ऐन वा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अवधि समाप्त भएको एक महिनासम्म पनि नयाँ विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन हुन नसकेमा नगर शिक्षा समितिले अस्थायी विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गर्न सक्नेछ ।
- (९) विद्यालयलाई शान्ति क्षेत्र र वालमैत्री विद्यालयको रूपमा विकास गर्न तोकिएको सूचारहरु पूरा गर्न

30/07/2023
CS CamScanner

आवश्यक कार्य गर्नु व्यवस्थापन समितिको दायित्व हुनेछ ।

(१०) समुदायिक विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) विद्यालय सञ्चालनका लागि प्राप्त साधन र स्रोतका पहिचान र परिचालन गर्ने,
- (ख) विद्यालयको चल, अचल सम्पत्तिको लगत राख्ने, राख लगाउने र सुरक्षा गर्ने,
- (ग) विद्यालयको शैक्षिक, भौतिक तथा अर्थिक तथ्याङ्क र विवरण अद्यावधिक गराई राख्ने,
- (घ) विद्यालयको वार्षिक बजेट स्वीकृत गर्ने र त्यसको जानकारी नगर शिक्षा शाखामा पठाउने,
- (ङ) विद्यालयमा शिक्षक, कर्मचारी र विद्यार्थीको पोशाको कार्यान्वयन गर्ने,
- (च) नगरबाट प्राप्त स्वीकृत दरबन्दीका शिक्षकलाई विद्यालयमा हाजिर गराई काममा लगाउने,
- (छ) विद्यालयमा प्राप्त दरबन्दीका शिक्षक कर्मचारीको पद रिक्त भएमा रिक्त भएको मितिले ७ दिन भित्र सोको जानकारी नगर शिक्षा शाखामा लेखी पठाउने,
- (ज) नगर शिक्षा समितिबाट तोकिएको रजिस्टर्ड लेखापरीक्षकबाट विद्यालयको वार्षिक लेखापरीक्षण गराउने,
- (झ) लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन अनुसार तत्काल आवश्यक कारबाही गर्ने र त्यसको प्रतिवेदन नगर शिक्षा शाखामा पेश गर्ने,
- (ञ) नगरपालिका र नगर शिक्षा समितिले दिएको निर्देशनहरूको पालना गर्ने,
- (ट) प्रचलित कानून र नियम पालना नगर्ने शिक्षक, कर्मचारीलाई विभागीय कारबाहीका लागि सिफरिस गर्ने,
- (ठ) विद्यालयले आन्तरिक श्रोतबाट खर्च व्यहोर्ने गरी शिक्षक नियुक्ति गर्ने, नियुक्त गरेका शिक्षकको लागि सेवा, शर्त तोक्ने र तोकिए बमोजिमको पारीश्रमिक तथा सुविधाको व्यवस्था गर्ने,
- (ड) विद्यालय शिक्षा एकै समयमा सञ्चालन गर्न नसकिने भएमा आवश्यकता अनुसार विहानी र दिवा सत्रको प्रवन्ध मिलाउने,
- (ढ) शिक्षक छनौट र शिफारिस गर्ने,
- (ण) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(१०) विद्यालय व्यवस्थापन समितिले आफ्नो कार्यविधि अफै बनाउन सक्नेछ ।

(११) यो दफा प्ररम्भ हुनु पूर्व गठन भएका विद्यालय व्यवस्थापन समिति यसै दफा बमोजिम भएको मानिनेछ ।

१९. शिक्षक अभिभावक संघ : सबै विद्यालयमा शिक्षक र अभिभावक रहेको बदीमा पन्थ सदस्यीय शिक्षक अभिभावक संघ रहनेछ । शिक्षक अभिभावक संघको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ

शिक्षक तथा कर्मचारीको दरबन्दी, सेवा सर्त र योग्यता

२०. नगरपालिकाले शिक्षको दरबन्दी निर्धारण नर्गे : (१) नेपाल सरकारले तोकि दिएवाहेक नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेको सामुदायिक विद्यालयहरूमा नगर कार्यपालिकाले निर्धारण गरेको दरबन्दी बमोजिमको शिक्षक तथा कर्मचारीको नियुक्ति नगर शिक्षा समितिले गर्नेछ ।
- (२) नगर शिक्षा समितिले प्रत्येक विद्यालयमा नियमित अध्ययन गर्ने विद्यार्थी संख्या र विषयका आधारमा सङ्घीय वा प्रदेश मापदण्ड बमोजिम विद्यार्थी तथा शिक्षक अनुपात कायम गरी शिक्षक दरबन्दी मिलान गर्ने छ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिमका दरबन्दीमा नियुक्ति भएका शिक्षकको व्यक्तिगत फाइल खडा गरी नगर शिक्षा शाखाले राख्ने छ ।
२१. शिक्षक र कर्मचारिको सेवा शर्त, योग्यता र सक्षमता : शिक्षक र कर्मचारीको सेवा शर्त, सुविधा, योग्यता र सक्षमता सङ्घीय वा प्रदेश कानुनमा व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछ ।
२२. शिक्षक तथा कर्मचारीको पदीय आचरण तथा अन्य व्यवस्था : (१) देहायको अवस्थामा शिक्षक वा कर्मचारीलाई विद्यालय व्यवस्थापन समितिले पदबाट हटाउन नगर शिक्षा समितिमा सिफारिस गर्नेछ :-
- (क) विना सूचना लगातार पन्थ दिनभन्दा बढी समय विद्यालयमा अनुपस्थित रहेमा,
- (ख) विद्यालयमा मादक पदार्थ सेवन गरी आएको कुरा प्रमाणीत भएमा,
- (ग) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट सजाय पाएमा,
- (घ) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक वा कर्मचारीले विना स्वकृति विद्यालय समयमा अन्यत्र अध्यापन वा काम गरेमा ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम वा अन्य माध्यमले कुनै शिक्षक वा कर्मचारीलाई पदबाट हटाउनु पर्ने यथेष्ट प्रमाण प्राप्त भएमा नगर शिक्षा समितिले निजलाई पदबाट हटाउन सक्नेछ तर पदबाट हटाउनु अघि नासिव माफिको स्पष्टिकरण दिने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

परिच्छेद ५

शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, वहुवा र तालिम

२३. शिक्षक तथा कर्मचारीको नियुक्ति : (१) नगरपालिका क्षेत्रका विद्यालयहरूमा रिक्त रहेको शिक्षक दरबन्दीमा स्थायी पदपूर्ति संघीय कानुन बमोजिम हुनेछ ।
- (२) विद्यालयमा कायम रिक्त शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारी पदमा स्थयी पदपूर्ति नभएसम्मका लागि करार नियुक्तिको सिफारिस गर्न शिक्षक तथा कर्मचारी छनौट समितिबाट हुनेछ :
- (क) नगर शिक्षा समितिको अध्यक्षले तोकेको नगर शिक्षा समितिको सदस्य - संयोजक
- (ख) स्नातकोत्तर उपाधि प्राप्त गरी कम्तिमा दश वर्ष अध्यापन गरेका शिक्षकहरू मध्येबाट नगर शिक्षा

नगरपालिका
क्षेत्र विद्यालय
कार्यपालिका
कानुन बमोजिम

३५४/

नगरपालिका
क्षेत्र विद्यालय
कार्यपालिका

समितिले मनेनित गरेको एक जना - सदस्य

(ग) नगरपालिकाको शिक्षा शाखा प्रमुख वा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तोकेको अधिकृत - सदस्य सचिव
(३) शिक्षक तथा कर्मचरी छनौटका लागि हुने परीक्ष सञ्चालनका लागि आवश्यक विषय विशेषज्ञको छनौट तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(४) छनौट समितिले सञ्चालन गर्ने परीक्षा सम्बन्धी कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(५) करार शिक्षक छनौटको सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा गरी समितिले नियुक्तिका लागि नगरशिक्षा शाखामा सिफारिस गर्नेछ ।

२४. प्रधानाध्यापक छनौट सम्बन्धी व्यवस्था : (१) सामुदायिक विद्यालयमा एक जना प्रधानाध्यापक रहनेछ ।

(२) प्रधानाध्यापकको नियुक्तिको सिफारिस गर्न देहाय बमोजिमको सिफारिस समिति रहनेछ :

(क) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - संयोजक

(ख) शिक्षा, व्यवस्थापन वा शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन विषयमा कमितमा दश वर्ष अध्यापन गरेका प्राध्यापकहरु मध्येबाट नगर शिक्षा समितिको अध्यक्षले तोकेका दुई जना विशेषज्ञ - सदस्य

(ग) शिक्षा शाखा प्रमुख - सदस्य सचिव

(३) सिफारिस समितिले माध्यमिक तहमा स्नाकोत्तर र आधारभूत तहमा स्नातक उपाधि प्राप्त, प्रध्यानअध्यापक हुन इच्छुक शिक्षकहरुमध्येबाट विद्यालय विकास प्रस्ताव र कार्ययोजना माग गर्नेछ ।

विद्यालय विकास प्रस्ताव र कार्ययोजनाको मूल्याङ्कन, व्यक्तित्व परीक्षण, व्यवस्थापकीय क्षमता परीक्षण, नेतृत्व क्षमता परीक्षण समेत मूल्याङ्कनका आधार हुनेछन् ।

(४) मूल्याङ्कन सम्बन्धी अन्य प्रक्रिया तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(५) उपदफा (२) अनुसारको समितिले सफल शिक्षकहरुको नाम नगर शिक्षा समितिमा सिफारिस गर्नेछ ।

नगर शिक्षा समितिको निर्णय अनुसार शिक्षा शाखा प्रमुखले सम्बन्धित बडा अध्यक्ष र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष समेतको रोहबरमा कार्य सम्पादन करार गरी नियुक्ति दिनेछ ।

(६) प्रधानाध्यापकको अवधि पाँच वर्षको हुनेछ । निजको पुनः नियुक्ति हुन सक्नेछ ।

(७) प्रध्यानाध्यपकले पेस गरेको कर्ययोजना बमोजिम कार्य गरेको नपाईएमा नगर शिक्षा समितिले हटाउन सक्नेछ तर एक पटक स्पष्टिकरणको मौका दिनु पर्नेछ ।

(८) विद्यालयको व्यवस्थापकीय तथा प्राज्ञिक नेतृत्व गरी विद्यालयको बृहत्तर हित गर्नु प्रधानाध्यापकको कर्तव्य हुनेछ ।

(९) नगर शिक्षा समितिको सिफारिसमा नगर कार्यपालिकाले सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकलाई समयानुकूल प्रोत्साहन भत्ता दिन सक्ने छ । प्रोत्साहन भत्ताको नीति र मापदण्ड तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

(१०) संस्थागल विद्यालयको हकमा माध्यमिक तहमा स्नाकोत्तर र आधारभूत तहमा स्नातक गरेको र सम्बन्धित तहको अध्यापन अनुमती पत्र प्राप्त शिक्षकलाई विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा

३८५/१

नगर शिक्षा समितिवाट प्रधानाध्यापक नियुक्ति गरिनेछ ।

२५. शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको सरुवा सम्बन्धी व्यवस्था : (१) न्यूनतम दुई वर्ष एकै विद्यालयमा अध्यापन गरेको शिक्षकले अर्को विद्यालयमा सरुवा हुन चाहेमा सम्बन्धित विद्यालयहरूको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सहमति सहित नगरपालिकामा सरुवाको लागि निवेदन दिन सक्नेछन् । यसरी प्राप्त निवेदनको आधारमा नगर शिक्षा समितिले सरुवा गर्न सक्नेछ ।

(२) विशेष अवस्था बाहेक शिक्षकको सरुवा शैक्षिक सत्रको सुरु वा अन्त्यमा मात्र गरिनेछ । विशेष अवस्था भन्नाले निज से विद्यालयमा रहन नसक्ने, विषयगत दरबन्दी आवश्यक नरहेको, स्वस्थ समस्या, पति पत्नी सँगै रही सेवा नर्ग पाउने अवस्था वा अन्य चित्त वुझ्दो कारण समेत वुझिने छ ।

(३) अन्तर स्थानीय तह सरुवा हुन चाहने शिक्षक, कर्मचारीले सरुवाको लागि तोकिएको ढाँचामा सरुवा भई जान चाहेको विद्यालय र सम्बन्धित पालिकाको तथा आफु सेवारत विद्यालय र नगरपालिकाको सरुवा सहमति सहित निवेदन गरेमा नगर शिक्षा समितिले अन्तर स्थानीय तह सरुवा गर्न सक्नेछ ।

(४) कुनै शिक्षकले शरीरीक अस्वस्थता वा पारिवारिक समस्याका कारणले नगर क्षेत्रका पायक पर्ने विद्यालयमा काज सरुवाको लागि निवेदन निएमा कार्यरत रहेको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सहमतिमा एकपटकमा बढीमा तीन महिनाका लागि नगर शिक्षा समितिले काज सरुवा गर्न सक्नेछ ।

२६. दरबन्दी मिलान: (१) नगर शिक्षा समितिले विद्यालयमा तहगत, कक्षागत तथा विषयगत र शिक्षक विद्यार्थी अनुपातका आधारमा बढी दरबन्दी भएको विद्यालयबाट कम दरबन्दी भएको विद्यालयमा दरबन्दी मिलान गर्न सक्नेछ ।

(२) दरबन्दी मिलानका लागि शिक्षक कम भएका विद्यालय, पिछडिएका र ग्रामीण क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

२७. शिक्षकको बढुवा सम्बन्धी व्यवस्था : हाल स्थायी रूपमा सेवारत शिक्षकको बढुवा सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुनेछ ।

२८. शिक्षकलाई अन्य काममा लगाउन नहुने : (१) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकलाई शिक्षा प्रदान गर्ने वा विद्यालय प्रशासन सम्बन्धी कामका बाहेक अन्य काममा लगाउन पाइने छैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विद्यालयको पठन पाठनमा बाधा नपर्ने गरी राष्ट्रिय जनगणना, निर्वाचन सम्बन्धी काम, दैवी प्रकोप उद्धार वा नेपाल सरकार र नगरपालिकाले तोकेको अन्य कुनै काममा खटाउन बाधा पर्ने छैन ।

२९. कार्य सम्पादन करार सम्भौता गर्नु पर्ने : शिक्षालाई प्रभावकारी बनाउन देहाय अनुसार कार्य सम्पादन करार सम्भौताको प्रकृया अवलम्बन गर्नु पर्नेछ ।

(१) शिक्षा शाखा प्रमुखले सम्बन्धित वडा अध्यक्ष र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षको रोहवरमा सबै विद्यालयका प्रधानाध्यापकसँग, प्रधानाध्यापकले विद्यालय व्यवस्थापन समितिको रोहवरमा आफ्नो

मातहतका सबै शिक्षकहरुसँग कार्य सम्पादन करार सम्झौता गर्नु पर्नेछ ।

(२) कार्य सम्पादन करार सम्झौता एक वर्षको हुनेछ । करार सम्झौता अनुसार काम भए नभएको मूल्याङ्कन गरी शिक्षा शाखा प्रमुखले वार्षिक प्रतिवेदन अर्थक वर्षको अन्त्यमा शिक्षा समिति समझ पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) वार्षिक कार्य सम्पादन करारका सूचकहरुको निर्धारण नगर शिक्षा समितिले गर्नेछ ।

(४) शिक्षकको सृजनशीलता, परिवर्तनशीलताको विकास हुने प्रकारका कार्य सम्पादन करारका सूचकहरु निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

३०. कार्य सम्पादन मूल्यांकन र सजाय तथा पुरस्कार : (१) नगर शिक्षा समितिले कार्य सम्पादन करार भएका शिक्षक तथा कर्मचारीहरुको कार्य सम्पादन क्षमताको आधारमा मूल्याङ्कन गरी कार्य सम्पादनका राम्रो नतिजा हासिल गर्ने शिक्षक तथा कर्मचारीलाई पुरस्कृत गर्ने र कमजोर नतिजा हासिल गर्ने शिक्षक, कर्मचारीलाई नसिहत गर्न सक्नेछ ।

(२) शिक्षक तथा कर्मचारीको कार्य सम्पादन करारका आधारमा हुने सजाय तथा पुरस्कारसम्बन्धी व्यवस्था तोकिए वमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद ६

सामुदायिक विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण, मर्मत सम्भार, सञ्चालन र व्यवस्थापन

३१. विद्यालयको भौतिक तथा शैक्षिक पूर्वाधारको मापदण्ड निर्धारण:

(१) विद्यालयमा विद्यार्थी सङ्ख्याअनुसार कक्षाकोठा, खेलमैदान, कम्पाउण्ड, घेरावार, बालमैत्री वसाइ व्यवस्था, वातावरणमैत्री हाता, करेसावारी, फूलवारी, स्वच्छ, पिउने पानी, छात्र छात्राका लागि अलग अलग शैचालय तथा सिकाइमैत्री वातावरण हुनु पर्नेछ ।

(२) विद्यालयको स्तरअनुसार भौतिक तथा शैक्षिक पूर्वाधार मापदण्ड तोकिए वमोजिम हुनेछ ।

(३) प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा प्रदान गर्ने विद्यालय तथा विज्ञान मूल विषय पठन पाठन हुने विद्यालयमा प्रयोगशाला तथा प्रयोगात्मक अभ्यासको थप सुविधा हुनु पर्नेछ ।

३२. विद्यालयको सम्पत्ति:

(१) सामुदायिक विद्यालयको हक भोगमा रहेको सम्पत्ति सार्वजनिक सम्पत्ति मानिनेछ । यस ऐन वमोजिम अनुमति वा स्वीकृति रद्द गरिएको वा कुनै विद्यालयमा गाभिएको सामुदायिक विद्यालयको सम्पत्ति नगर कार्यपालिकाले अन्य विद्यालयको काममा प्रयोगमा नथाउने भएमा प्रचलित कानुन वमोजिम अन्य सामुदायिक कार्यमा प्रयोग गर्ने व्यवस्था गर्नेछ । तत्काल कुनै कार्यमा प्रयोग हुन नसकी नोकसान हुने अवस्था भएमा नगर कार्यपालिकाले आवश्यक व्यवस्था गर्नेछ ।

(२) कम्पनी अन्तर्गत सञ्चालित संस्थगत विद्यालयको सम्पत्ति सोही विद्यालयको नाममा रहनेछ ।

२) संस्थगत विद्यालयले कुनै व्यक्ति वा संघ संस्थासँग दान दातव्यको रूपमा कुनै किसिको चल अचल सम्पत्ति अनुमति गर्नुअघि नगरपालिकाको अनुमति लिनु पर्नेछ ।

३. सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको स्वामित्व, सम्पत्तिको अभिलेख, संरक्षण र व्यवस्थापन

१) सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको स्वामित्व सो विद्यालयकै नाममा रहनेछ । सो विद्यालय बन्द, खारेज वा अन्यत्र आभिई विद्यालयको काममा प्रयोग नहुने भएमा नगरपालिकाले आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

२) विद्यालयको सम्पत्तिको अभिलेख दुरुस्त राख्ने, संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने दायित्व सो विद्यालयको व्यवस्थापन समितिको हुनेछ ।

३) सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने कर्तव्य नगरपालिका र नेपाल सरकारको रहनेछ ।

३४. विद्यालयको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकः

(१) बर्दिवास नगरपालिकामा सञ्चालित विद्यालयहरूले नेपाल सरकारद्वारा स्वीकृत पाठ्यक्रम तथा पाठ्य पुस्तकको प्रयोग गर्नुपर्ने छ । नगरपालिकाले स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लागू गर्न सक्नेछ ।

(२) सामुदायिक विद्यालयमा आवश्यक पठ्यपुस्तकको वितरण तोकिए वमोजिम हुनेछ ।

(३) हरेक विद्यालयमा शैक्षिकस्तरको न्यूनतम मापदण्ड तोकी शिक्षक विद्यार्थी सहकार्यमा आधारित पाठ्यसामाग्री, थप स्वाध्ययन सामाग्री, पुस्तकालय, मनोविमर्श, अभिभावक शिक्षाको प्रवन्ध हुनु पर्नेछ ।

३५. अतिरिक्त शैक्षिक क्रियाकलापको सञ्चालन : (१) विद्यालयले पाठ्यक्रममा आधारित सिकाइमा सहजता ल्याउन अतिरिक्त शैक्षिक क्रियाकलापहरु, वालक्लब तथा वातावरणमैत्री क्लबहरु गठन, परियोजना कार्य, अध्ययन भ्रमण, पोषण शिक्षा, खेलकुद प्रतियोगिता, साहित्यिक तथा वहुप्रतिभामुखी क्रियाकलापहरु सञ्चलन गर्न सक्नेछ ।

(२) विद्यार्थीलाई श्रम तथा उत्पादनसँग जोड्न विद्यालयले नीति र योजना बनाइ आवश्यक क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

(३) विपद् तथा जोखिम सहजिकरणका लागि तोकिए वमोजिम तालिम तथा सिकाई क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नुपर्ने छ ।

परिच्छेद: ७

संस्थागत विद्यालयको अनुमति, मापदण्ड निर्धारण, अनुगमन, मूल्याङ्कन र नियमन सम्बन्धी व्यावस्था

३६. संस्थागत विद्यालयले अनुमति लिनुपर्ने : संस्थागत विद्यालय सञ्चालन गर्न यो ऐनको दफा ८ वमोजिम अनुमति लिनु पर्नेछ । यो ऐन प्रारम्भ हुँदाको विद्यालयको कम्पनिको रूपमा सञ्चालनमा रहेका संस्थागत विद्यालयहरूसँग ऐन वमोजिम सञ्चालन भएको मानिने छ ।

३७. संस्थागत विद्यालयको व्यवस्थापन समिति : (१) संस्थागत विद्यालयहरूको सञ्चालन, रेखदेख र व्यवस्थापन गर्न प्रत्येक विद्यालयमा देहायको विद्यालय व्यवस्थापन समिति रहनेछ :-

(क) विद्यालयको संस्थापक वा लगानिकर्ताहरु मध्येवाट सम्बन्धित विद्यालयको सिफारिसमा नगर शिक्षा समितिवाट मनोनित - अध्यक्ष

(ख) अभिभावकहरु मध्येवाट कमितमा एक जना महिलार्थाहत विद्यालय व्यवस्थापन र्यामतले मनोनित गरेको दुई जना - सदस्य

(ग) स्थानीय शिक्षाप्रेमी वा समाजसेवीहरु मध्येवाट विद्यालयको सिफारिसमा नगर शिक्षा समितिले मनोनित गरेको एकजना - सदस्य

(घ) शिक्षा शाखा प्रमुख वा निजले तोकेको अधिकृत प्रतिनिधि - सदस्य

(ङ) सम्बन्धित विद्यालयका शिक्षकहरुले आफूहरु मध्येवाट छानी पठाएको एकजना - सदस्य

(च) सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापक - सदस्य सचिव

(२) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ ।

३८. संस्थागत विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः

(१) संस्थागत विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) विद्यालय सञ्चालनका लागि प्राप्त साधन र स्रोतको परिचालन गर्ने,

(ख) विद्यालयको लागि आवश्यक भौतिक साधनको व्यवस्था गर्ने,

(ग) विद्यालयको चल, अचल सम्पत्तिको सुरक्षा र संरक्षण गर्ने

(घ) नेपाल सरकार र नगरपालिकाले तोके बमोजिमको पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक लागू गर्ने गराउने,

(ङ) प्रचलित कानून बमोजिम योग्यता पुगेका व्यक्तिलाई शिक्षक पदमा नियुक्ति गर्ने,

(च) शिक्षक तथा कर्मचारिको न्यूनतम तलब, सेवा सुविधा तोक्ने ,

(छ) अनुशासनहीन शिक्षक उपर कारबाही गर्ने

(ज) कानूनमा उल्लेखित व्यवस्थाका अतिरिक्त नगरपालिकावाट जारी शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धित सबै नीति, नियम, तथा निर्देशनहरुको पालना गर्ने

३९. संस्थागत विद्यालयले छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्ने :

(१) संस्थागत विद्यालयले विद्यालयमा भर्ना भएका कूल विद्यार्थी सङ्ख्याको कमितमा दस प्रतिशतमा नघट्ने गरी तोकिए बमोजिम आर्थिक रूपमा विपन्न, जेहन्दार, अपाङ्गता भएकाहरु, महिला, दलित विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । सोको जानकारी नगर शिक्षा शाखामा बुझाउनु पर्नेछ ।

(२) छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरुको छनौटका लागि आधार, शर्त र प्रकृया विद्यालय व्यवस्थापन समितिवाट स्वीकृत गराई सार्वजनिक समेत गर्नु पर्नेछ र समितिले छात्रवृत्तिका लागि छनौटको नतिजा आधारसहित सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

४०. शिक्षकको न्यूनतम पारिश्रमिक : संस्थागत विद्यालयका शिक्षकहरुको पारिश्रमिक नेपाल सरकारले तोकेको समान तह रथेणीको बराबर हुनेछ ।

४१. अनुगमन तथा मूल्यांकन : संस्थगत विद्यालयको गुणस्तर कायम राज्य नगरपालिका र नगर शिक्षा समितिले जुनकुनै समयमा अनुगमन गर्ने र निर्देशन दिन सम्भेद्ध । प्राप्त निर्देशन कार्यान्वयन गर्नु संस्थगत विद्यालयको दायित्व हुनेछ ।

४२. अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्ने : कुनै संस्थगत विद्यालयले प्रचलित कानुन विपरीत कुनै कामा गरेमा नगरपालिकाले त्यस्तो निदालयलाई प्रदान गरिएको अनुमति रद्द गर्न सम्भेद्ध । तर त्यसरी अनुमति वा स्वीकृत रद्द गर्नु अधि सम्बन्धित विद्यालयलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

परिच्छेद : ८

परीक्षा सञ्चालन तथा गुणस्तर मापन

४३. परीक्षा समिति तथा परीक्षा सञ्चालन : (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका विद्यालयहरुमा आधारभूत तहको कक्षा ८ को परीक्षा सञ्चालन तथा समन्वयको लागि देहायको परीक्षा समिति रहनेछ ।

(क) शिक्षा शाखाप्रमुख - अध्यक्ष

(क) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक/प्रधानाध्यापकहरु मध्येबाट नगर शिक्षा समितिले तोकेकोकमितमा एक जना महिला सहित दुई जना - सदस्य

(ग) संस्थागत विद्यालयहरुका प्रधानाध्यापकहरु मध्येबाट नगर शिक्षा समितिले तोकेका प्रधानाध्यापक एक जना - सदस्य

(घ) शिक्षा शाखामा कार्यरत कर्मचारी - सदस्य सचिव

(२) परीक्षा समितिको वैठक सम्बन्धी कार्यविधि सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(३) आधारभूत तहको कक्षा ८ को ग्रेड सिट प्रमाणिकरण शिक्षा शाखा प्रमुखबाट हुनेछ ।

(४) स्थानीय तहको क्षेत्राधिकार बाहिरको वा वाह्य निकायबाट सञ्चालन हुने परीक्षा सञ्चालन गर्ने सम्बन्धित निकायबाट भएको व्यवस्थाबमोजिम सहजीकरण र समन्वय गर्नेछ ।

(५) आधारभूत तहको परीक्षा सञ्चालन नगर शिक्षा समितिबाट स्वीकृत मापदण्ड वामोजिम हुनेछ ।

(६) अन्य कक्षाको परीक्षा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्देशनमा प्रधानाध्याकले सञ्चालन गर्नेछ ।

परिच्छेद : ९

विद्यालयलाई दिइने अनुदान र शुल्क नियमन

४४. विद्यालय कोष : प्रत्येक विद्यालयमा एउटा विद्यालय कोष हुनेछ, जसमा देहाय बमोजिमका रकमहरु रहने छन् ।

(क) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाबाट अनुदान,

(ख) शुल्क तथा अभिभावक सहयोगबाट प्राप्त रकम,

(ग) चन्दा वा दान दातव्यबाट प्राप्त रकम, र

(घ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम

४०. अनुदानको व्यवस्था : (१) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाको बखत दिई आएको अनुदान रकम कठौती नहुने गरी तोकिएको आधारमा नगरपालिकाले सामुदायिक विद्यालयलाई अनुदान दिनेछ । तर कुनै विद्यालयले तोकिएको विज्ञकस्तर कायम गर्न नसकेमा त्यस्ता विद्यालयलाई दिंहदै आएको अनुदान रकममा तोकिए बमोजिम कठौती हुन अन्नेछ ।

२) नगरपालिकाले प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्रलाई तोकिए बमोजिमको अनुदान दिन सक्नेछ ।

३) प्राविधिक तथा व्यवसायिक विद्यालय र मातृभाषामा शिक्षा दिने विद्यालयलाई प्रोत्साहन अनुदान दिन सक्नेछ ।

४६. बजेट तयार गर्ने : प्रधानाध्यापकले प्रत्येक वर्षको वैशाख मसान्तभित्र आगामी वर्षको बजेट तयार गरी अवस्थापन समितिबाट स्वीकृत गराई नगर शिक्षा शाखामा पठाउनु पर्नेछ ।

४७. लेखा व्यवस्थापन : (१) सबै विद्यालयहरुले प्रचलित कानुन अनुसारको ढाँचामा आय व्ययको हिसाव राख्नु पर्नेछ ।

(२) नियमित कारोबारको लेखा राख्न छुटै व्यवस्था गरी कुनै कर्मचारी वा शिक्षकलाई जिम्मेवारी दिनु पर्नेछ ।

४८. सामुदायिक विद्यालयको खाता सञ्चालन : (१) विद्यालयले आर्थिक कारोबार गर्दा बैंकमार्फत गर्नु पर्नेछ ।

(२) विद्यालयको खाता सञ्चालन प्रधानाध्यापक र लेखा हेतै कर्मचारीको संयुक्त दस्तखतबाट गर्नु पर्नेछ । लेखा हेतै कर्मचारी नभएमा व्यवस्थापन समितिले तोकेको शिक्षकको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।

४९. लेखा परीक्षण तथा सामाजिक परीक्षण : (१) सबै विद्यालयहरुले नियमित रूपमा आर्थिक वर्ष समाप्त भएको पहिलो चौमासिकभित्र नगर शिक्षा समितिले तोकेको रजिस्टर्ड लेखा परीक्षकबाट लेखा परीक्षण गराउनु पर्नेछ ।

(२) लेखा परीक्षण प्रतिवेदन लेखा परीक्षण समाप्त भएको पन्थ दिनभित्र नगर शिक्षा शाखामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) प्रत्येक वर्ष विद्यालयले शैक्षिक शत्र समाप्त भएको चार महिना भित्र वा आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिना भित्र सामाजिक परीक्षण गरी विद्यालयको आय-व्यय, शैक्षिक उपलब्धि, विद्यालयको आन्तरिक गतिविधि, पारदर्शिता तथा जवाफदेहिताको अवस्था र आगामी कार्ययोजना अभिभावक भेलाबाट अनुमोदन गरी सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

(४) विद्यालयले हरेक त्रैमासिक परीक्षाको नतिजासहित विद्यार्थीको शैक्षिक प्रगति प्रतिवेदन अभिभावक समझ पेस गरी पृष्ठपोषण लिनु पर्नेछ ।

५०. छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्न सक्ने : नगर शिक्षा समितिले विद्यालयमा भर्ना हुने विद्यार्थीलाई शिक्षा विकास कोषबाट तोकिए बमोजिम छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

५१. शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था : (१) नेपाल सरकारले निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षाका लागि सामुदायिक विद्यालयले विद्यार्थीको नाममा कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन तर अभिभावकबाट सहयोग लिन वाधा पुन्याएको मानिने छैन ।

(२) निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षा बाहेकको अन्य विद्यालय शिक्षामा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीसँग लिइने शुल्क तोकिएको आधारमा निर्धारण गरिने छ ।

Bijaya
मुख्यमन्त्री
नेपाल सरकार

विद्यालयले विद्यार्थीलाई कुनै कक्षामा भर्ना गर्दा एक पटक भर्ना शुल्क लिइ सक्पाँच्छ पुनः साहा विद्यालयको र्फि कक्षामा भर्ना गर्नका लागि कुनै किसिकको शुल्क लिन पाउने छैन ।

विद्यालयले भौतिक संरचना निर्माण गर्नका लागि विद्यार्थीसँग कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन ।

संस्थागत विद्यालयले विद्यार्थीसँग लिन पाउने शुल्क नगर शिक्षा समितिबाट स्वीकृत भए बमोजिम हुनेछ । परी शुल्क निर्धारण सम्बन्धमा स्वीकृति दिँदा विद्यालयले उपलब्ध गराएको सुविधाहरुलाई आधार मानिनेछ ।

संस्थागत विद्यालयले लिएको विभिन्न शुल्कबाट नगरपालिकालाई आर्थिक ऐनमा तोकेबमोजिम व्यवसाय कर गउनु पर्नेछ ।

कुनै विद्यालयले यस ऐन विपरीत विद्यार्थीसँग कुनै शुल्क लिएमा तोकिएको अधिकारीले त्यस्तो शुल्क सम्बन्धित विद्यार्थीलाई फिर्ता गराउनु पर्नेछ । यस ऐन विपरीत शुल्क लिने विद्यालयलाई तोकिएको अधिकारीले एक लाख रायांसम्म जरिवान गर्न सक्नेछ ।

१. विद्यालयलाई छुट र सुविधा : (१) प्रचलित कानुनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सामुदायिक विद्यालयको रूपमा सञ्चालित विद्यालयको नाममा जुनसुकै लिखत पारित गर्दा रजिष्ट्रेशन दस्तुर छुट हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा लेखिएबाहेक अन्य विद्यालयको नाममा कुनै लिखत पारित गर्दा नेपाल सरकारले तोकिएको धारमा रजिष्ट्रेशन दस्तुर छुट दिन सक्नेछ ।

(३) सामुदायिक विद्यालय र शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालित विद्यालयलाई दिइने अन्य छुट र सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद १०

विविध

१३. प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षाका विषयमा अध्यापन : नगरपालिका क्षेत्रमा सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाका निर्धारित विषय अध्यापन गराउन सकिनेछ । यस्ता विद्यालय सञ्चालनका लागि नगरपालिकाले सम्भाव्यता अध्ययन, आवश्यक स्रोत पहिचान, परिचालन तथा थप सुविधा प्रदान गर्न सक्नेछ ।

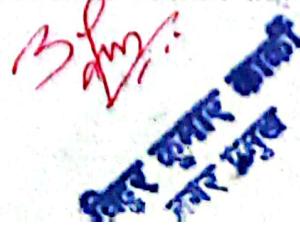
१४. निर्देशन दिन सक्ने : (१) नगरपालिकाले विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइएको निर्देशनको पालना गर्नु विद्यालय व्यवस्थापन समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

१५. शैक्षिक परामर्श सेवा, विदेशी शैक्षिक कार्यक्रम वा शिक्षण कोर्स सञ्चालन :

नगर शिक्षा समितिबाट अनुमति नलिई शैक्षिक परामर्श सेवा, कोचिङ वा दयुसन कक्षा, ब्रिज कोर्स, भाषा शिक्षण कक्षा वा पूर्व तयारी कक्षा जस्ता शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पाउने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम शैक्षिक कार्यक्रम शैक्षिक परामर्श सेवा, कोचिङ वा दयुसन कक्षा, ब्रिज कोर्स, भाषा शिक्षण कक्षा वा पूर्व तयारी कक्षाको अनुमति लिने सम्बन्धी व्यवस्था नगर शिक्षा समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

५६. प्रगति विवरण बुझाउनु पर्ने : विद्यालयले प्रत्येक वर्ष तोकिए बमोजिमका विवरण सहितको प्रगति विवरण नगर शिक्षा शाखामा पेस गर्नु पर्नेछ ।

५७. शिक्षक वा विद्यालयका कर्मचारिले संस्थागत लगानी गर्न नपाउने :

विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक वा कर्मचारिले कुनै संस्थागत विद्यालय सञ्चला गर्न, लगानी गर्न वा व्यवस्थापन सम्बन्धी कुनै कार्य गर्न पाउने छैन ।

५८. स्थानीय शिक्षा विकास कोष : (१) नगरपालिकामा अफ्नो क्षेत्रभित्र वसोवास गर्ने अति विपन्न, प्राकृतिक प्रकोप तथा दून्दू पिडित, असक्त र असहाय बालबालिकाको शैक्षिक अवसर बढ़ि गर्न तथा उत्कृष्ट विद्यार्थी, शिक्षक, कर्मचारी वा शिक्षा प्रेमीलाई पुरस्कृत वा प्रोत्साहित गर्न शिक्षा विकास कोष स्थापना हुनेछ ।

(२) कोषमा देहाय बमोजिमका रकम रहनेछ :

(क) नेपाल सरकार, प्रदेशसरकार र नगरपालिकाबाट प्राप्त अनुदान,

(ख) शुल्क तथा सहयोगबाट प्राप्त रकम,

(ग) चन्दा वा दान दातव्यबाट प्राप्त रकम,

(घ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(३) उपदफा १ बमोजिमका कोषको खाता सञ्चालन नगर कार्यपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र लेखा अधिकृतबाट हुनेछ ।

५९. शिक्षकले पाउने विदा : विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारिले पाउने विदा सङ्घीय कानुनले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(६०) संस्थगत विद्यालयका शिक्षकको तालिम : बर्दिबास नगरपालिकामा सञ्चलित संस्थगत विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक कर्मचारीलाई नगरपालिकाले सञ्चलन गर्ने तालिम तथा शैक्षिक कार्यक्रममासहभागीगराउने नीति तथा प्रक्रिया तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(६१) दण्ड सजाय : (१) कसैले विद्यालयको सम्पति हिनाभिना वा नोकसान गरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई नगरपालिकाले विगो असूल उपर गरी विगो बमोजिम जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(२) कसैले देहायका कार्य गरेमा, गर्न लगाउका वा सो कार्य गर्न सहायेग पुच्चाएका त्यस्तो व्यक्तिलाई संघीय कानुनले तोकेको अधिकारीले सोही अनुसार सजाय हुनेछ ।

(क) प्रश्नपत्रको गोपनीयता भद्ग गरेमा,

(ख) उत्तरपुस्तिका परीक्षण गर्दा लापरवाही वा गैर जिम्मेवारपूर्ण कार्य गरेमा,

(ग) परीक्षा केन्द्रमा सम्बन्धित पदाधिकारीको स्वीकृति बगेर प्रवेश गर्ने प्रयत्न गरेमा वा प्रवेश गरेमा वा परीक्षा केन्द्र नियन्त्रणमा लिई अमर्यादित कार्य गरेमा,

(घ) परीक्षाफल प्रकाशनमा अनियमितां गरेमा,

(ङ) परीक्षाको मर्यादा भद्ग हुने अन्य कुनै कार्य गरेमा,

B.S./
B.S.
प्राप्त

- च) अनुमति नलिई कुनै शैक्षिक कार्यक्रम, शैक्षिक परामर्श सेवा, विज कोर्स, भाषा शिक्षण कक्षा तथा पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन गरेमा,
- छ) कानुन विपरीतको अन्य कार्य गरेमा ।
६२. निलम्बन गर्न सक्ने : (१) विद्यालयका कुनै शिक्षक वा कर्मचारी उपर सजाय दिन पनउने अधिकारीले सजाय दिनु भन्दा अघि कुनै विषयमा जाँच गर्नु परेमा निजलाई निलम्बन गर्न सक्नेछ ।
- (२) विद्यालयको कुनै शिक्षक वा कर्मचारी उपर जिल्ला अदालतमा फौजदारी कसूरमा मुदाको टुइगो नलागेसम्म स्वतः निलम्बन हुनेछ ।
- (३) शिक्षक कर्मचारीको सजाय सम्बन्धी थप व्यवस्था तोकिए वमोजिम हुनेछ ।
६३. पुनरावेदन : नगर कार्यपालिका वा शिक्षा समितिले गरेको सजायको आदेश उपर तोकिए वमोजिम पुनरावेदन लाग्नेछ ।
६४. नियम बनाउने अधिकार : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नगर कार्यपालिकाले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।
६५. संक्रमणकालीन व्यवस्था : यस ऐनले तोकिए वमोजिम हुने भनी व्यवस्था गरेको काम, नियमावली नआउँदासम्म नगर कार्यपालिकाले गर्न सक्नेछ ।
६६. साझेदारीमा विद्यालय सञ्चालन गर्न सक्ने : संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाले साझेदारीमा प्राविधिक तथा व्यवसायिक माध्यमिक विद्यालय सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।
६७. बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अड्काउ परेमा नगर कार्यपालिकाले त्यस्तो बाधा अड्काउ फुकाउन आवश्यक आदेश जारी गर्न सक्नेछ । त्यस्तो आदेश जारी भएपछि तत्काल बसेको नगरसभा समक्ष अनुमोदनका लागि पेस गर्नु पर्नेछ ।
६८. बचाउ : (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा लेखिए जति कुरामा सोही वमोजिम र नलेखिएको कुरामा प्रचलित कानुन वमोजिम हुनेछ ।
- (२) यस ऐनमा लेखिएको कुनै कुराले पनि विद्यालयको सम्पत्ति हिना-मिना गरेको कसूरमा भष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ अनुसार कारबाही चलाउन बाधा पर्ने छैन ।
- (३) संविधान, संघीय कानुन र प्रदेश कानुनसँग बाभिएको यस ऐन दफा तथा उपदफाहरु बाभिएको हदसम्म स्वतः निष्क्रिय हुनेछन् ।

B.P.J.
प्रियो बुनाइ काली
प्रियो बुनाइ प्राप्ति